
“JAUNGOIKO-ZALE”

Taldearen kondaira laburra ta lanak

(Bizkaierearen Astean)

Jaun-andreok:

Aurten, “Bizkaierearen Astea” deritxon itzaldi-saillean niri emon dausten gaia, auxe dozue: “Jaungoiko-Zale” taldearen kondaira laburra ta talde onek buruturiko lanak. Beraz, zati bi daukaz nire jardunak: Bat “Jaungoiko-Zale” taldea eta bestea beronek egindako lanak. Geiagoko sarrera baga, lot gakiozan geure egitekoari.

Gauza batzuk, bakarrik baiño, taldean obeto egin oi ditugu. Idazleok, alan be, gauzarik asko doguz bakarrik egitekoak. Ni aurkitu naz ez gitxitan laguntza bearrean, baiña nori laguntza eskatu? Oraintxe berton, Santa Teresa-ren bizitzea daukot euskeraz ipiñita. Iñoiz esan dot neure kolkorako: “Norbaitek lagunduko ba’leust!” Baiña nok lan ori, itzultzaileak ezik, orraztu ta bidean ipiñi? Ba-dira, ba, lan batzuk noberak bakar-bakarrik aurrera atera bear ditunak.

Dana dalarik, emen talde bat daukagu, “Jaungoiko-Zale” taldea. Abade pillo bat, bizkaitarrak ia danak, lenengotan beintzat. Alkarrekin batu dira elburu jakiñari ekiteko. Arima-zaiñak doguz guztiak. Gure erriaren zaintzaileak, euskalduna ta fededuna dan gure erriaren zaiñak, abadeak eta frailleak. Gure erri euskaldunari euskerazko janaria emon bear jako, euskal janaria bear dau barruan somatzen dauan jan-gosea arintzeko. Ez, ezta egoki jan-jose dan erria jateko barik eukitea. Arima-zaiñai dagokie eleiztarrak bear legez janaritzea.

Alkartu diran elizgizonak, beraz, orretan dabe lan-arlo berezia. Gizaseme langilleok, euren asmoa koroitzeko, al-karte bat sorterazi eben, “Jaungoiko-Zale”. Eta niri zotz-egiñik jausi jatan lanak, bigarrenez esanda be, onela diño: “Nik ez dakit gure irakurle (entzule) guztiak dauken Bazkuna txalogarri onen entzuterik, baiña bai euki bear leu-keela. Lan aundia egin eban “Jaungoiko-Zale” Bazkuneak gure euskerearen alde, Eleizearen ikuspegitik. Talde aundia izan zan eta idazle onak eta ugari batu be bai. Entzungarria izango dogu itzaldi ori”.

Ba-dakizue, ba; nik saiatu bearra dot gai oni buruzko lan betez zuoi atsegingarri izaten. Ez dozuela bazkuna orren entzuterik? Zerbaitez jabetu zaitezen adierazoko dautzuet, eta aitzen emon, “Jaungoiko-Zale” zer izan zan, eta ona nire lenengo jarduna; lan aundia egin eben gure euskerearen alde, eleiz-ikuspegitik, eta ona nire bigarren jarduna; eta talde aundia izan zan, idazle onakaz osotua; eta ona nire irugarren jarduna.

I. “Jaungoiko-Zale” zer zan

Nik neure “Euskal Literatura”-ren bostgarren liburuan onan idatzi neban, Bazkuna au aitatzean: “Jaungoiko-Zale” lenengo, al-karte bat izan zan, apaiz-alkarte bat batez ere. Kristau-arloan lan egin bearra zegoela-ta, ortarako bildu ziran euskaldun apaiz talde ugaria, millatik gora ziran urte gutxiren buruan” (154 orr).

Barru ta kanpo sentitzen dogun giroak batu oi gaitu geienbat. Fede giroa zan garai aretan, eta euskal giroa; eta orduko elizgizonak argi adierazo ta erakutsi eben izate barru ekarren sua, Jainko-maitasunaz nasteko erri-maitasuna. Arima-zaiñak ziranez, eleiztarrak zaindu ta indar-azo bear ebezan euren bizia zan siñismenean eta Jainko-maitasunean. Euskalduna, ao batez esan oi zanez, “fededuna” genduan, eta arima-zaiñak euren artaldea zaindu bear eben larra gurietan bazkatuz. Beraz, euskal izkuntza ta fedea alkar korapillo samurrez loturik, jagon eta zuzendu bear ebezan euren ardurape egozan ardiak.

Ortarako bakarka baiño taldean lan biziagoa osotuko ebela-ta, Bazkuna bat sortu eben apaiz eta fraille gartsu askoren artean, erriaren izkuntza ta erriaren fedea bero sentitzen ebenen artean. Udabarrian lore erne-barriak lez, itxaropentsu etozan, dudarik bage. Geroak erakutsiko euskunez, lan bikain, giar eta onurakorra egin-go eben.

Orretan ez uste lan berezirik, apartekorik dagienik abade ta prailleok. Orretarakoxe ikasi oi dabe eleiz-karrera luzean apaizgaitegietan eta ikastetxeetan; Jainkoaren barne-deiak bizkor-azorik dagoz, erria, arimak eskolatu ta zeru-bidetik arteztu dagiezan. Eleiz-gizonak, jasez jokaturik, erriaren ondasunak oro zaindu ta kemendu bear ditu, oiturak, fede-aiko-maikoak, familiko ardura ta kezkek, gizarteko eskubide ta goraberak.

Gaiñerakoan, kezka auzi orretan dabil oso-osorik erriak bere-berea dauan izkuntza, berbetea. Orregaitik erria ta izkuntza ez zituen egundo aztu gure lengo abade ta prailleak. Giza-izatea ta izkuntza ez ete doguz gero bata-besteagandik banandu ta bereizi ezin daikeguzanak? Gizonak adimen eta naimen-indarrez sortzen dau izkuntza, euskaldun gisa esanik, buruz eta biotzez. Buruan erne-tan dira pentsamentuak, eta biotzak dautse su emoten. Ortik dator itza, itz asko, eta ortik izkuntza. Gizona naiz emakumea kulturaz jazten saiatzen danak, ba, ezin dau eskolatu nai dauan orren ikuntza albora itxi, ortaz baliatu baiño.